

Naročnina za kraljevino
SHS
Mesečno 48 K. Letno 576 K.
Inozemstvo:
Mesečno 68 K. Letno 816 K.
Oglas: enostolna min vrsta za
enkret 2 K. večkrat popust.

JUGOSLAVIA

Vseučeliški knjižnici
Obvezni izvod,
poštne proste.
v Ljubljani.

Uredništvo:
Wolfova ulica 17. Telefon 300
Uprava:
Marijin trg 8. Telefon 44
se ne vračajo
je priložiti znak
i odgovor.

Zadnje ure papeža Benedikta XV.

NASPROTUJOČE SI VESTI O PAPEŽEVİ SMRTI. — ŽALNICA V NEMŠKEM PARLAMENTU.

Rim, 21. jan. Ob 7. zjutraj so se nunciature brzjavno obvestile, da papež umira.

Rim, 21. jan. Ob 6. zjutraj so došli v bolniške sobe sv. očeta kardinal Georgi, prefekt za ceremonijo mons. Respigi, hišni prelat Ceccia-Dominioni in v poveljnik nobel-garde knez Aldo-Brandini. Kardinal Georgi je pričel molitve za umirajoča. Zdravstveno stanje papeža se vedno boli slabša.

Rim, 21. jan. Ob 8.30 zjutraj je bilo izdano nastopno poročilo o bolniški sv. Očeta: Zdravstveno stanje sv. očeta se je danes ponoči poslabšalo. Bolnik je prestal zelo nemirno noč brez spanja. Proces v pljučih se je razširil. Temperatura 38.4, žila 120, dihanje 60. Podpisi: Marchiava, Piagnami, Cherubini, Batistini.

Berlin, 21. jan. (Woff). Po došilih uradnih vesteh je danes dopoldne umrl papež Benedikt XV.

Rim 21. jan. Ob 11.30 je posetil papež kardinal državni tajnik Gaspari. Ob trinajstih je izjavil papežev telesni zdravnik, ko je zapuščal bolniško sobo, da je položaj skrajno resen. Smrt očeta je vprašanje nekaj ur. Po kon-

sultaciji se je papežovo stanje nekoliko zboljšalo. Prosil je, naj ga puste počivati, nakar je zaspal. Zdravniki so bili nad tem nepričakovanim preokretom bolezni zelo prezirjeni. Ako bo trajal spanec, ki je v zadali papeža, tri do štiri ure, ni izvedeno, da papež prestane krizo. — Tri pombe uradnega poročevalskega urada: Po tej vesti bi bilo poročilo, ki ga je označil Wolffov urad kot uradno, da je sv. oče dopoldne baje umrlo napačno.

Rim, 21. jan., ob 13.15. Papež je spal 40 minut. Ko se je zbudil, je zahvalil hranje. Použil je nekaj zdrobove juhe in vina. Spanje ga je očivljeno zelo pomirilo. Vendar sodijo, da je vsako upanje zaman.

Rim, 21. jan. ob 17. Popeževi zdravniki priobčujejo nastopno poročilo: Položaj sv. očeta se je popoldne zopet poslabšal. Dihanje je vedno bolj otežkočeno. Delovanje srca je vedno šibkejše.

Berlin, 21. jan. Kakor sporoča Wolffov urad, doslej, to je do 17.30, še ni direktnega potrdila v Berlin do spele vesti o smrti papeža, ki je dala predsedniku državnega zbora povod za žalnico.

Beograd, 21. jan. (Izv.) Sotrudnik »Vremena« je posetil finančnega ministra dr. Kosto Kumanudi in imel z njim razgovor o finančnem položaju naše države. Novinar se je zlasti zanimal za naše posojilo v inozemstvu in za morebitno povišanje davkov. Na tozadevno vprašanje je dejal dr. Kumanudi: »Vprašanje sklenite našega posojila stoji dobro in se bliža povoljni rešitvi. Pogajanja z zastopniki bank so zelo intenzivna. Upam, da se bodo v najkrajšem času končala. Javnost bo o stanju vprašanja obveščena, čim se končajo predhodna pogajanja. — Na vprašanje dopisnika, v kakši smeri se bo gibala finančna politika nove vlade, je odgovoril finančni minister: »Vlada smatra kot glavno točko svojega finančnega programa proračun, ki ga je predložila naši skupščini (v razpravo) in ki se sedaj pretresa v zakonodajnem odboru. Vlada bo nastojala na tem, da pride načrt proračuna za leto 1922 čimprej na glasovanje. Ker predvideva proračunski načrt ravnotežje med prejemki in izdatki, smatram, da se bo z njegovim sprejetjem

SEJA NARODNE SKUPŠČINE.

Beograd, 21. jan. (Izv.) Na današnji seji narodne skupščine sta med drugimi govorila Protič in dr. Kukovec, čiji govori sta vzbudila precejšnjo pozornost. Zanimivo je, da je Protič, čigar oseba stopa zadnje tedne vedno bolj v ospredje in o katerem se sodi, da se približuje Pašiću, na drugi strani pa skuša pridobiti hravtske separatiste, da opuste svojo dosedanje negativno politiko in prenehajo s pašivno rezistenco, nastopil privič v zbornici, odkar je bila sprejeta ustava. Protič je podal v svojem današnjem govoru nekak ekspozicijo o političnem položaju in med drugim zahteval tudi revizijo ustave. (Podrobnosti o današnji seji, ki je sigurno velikega političnega pomena, piročmo v prihodnji številki. Op. ur.)

PRIPRAVE ZA KRALJEV PRIHOD V SPLIT.

Beograd, 21. jan. (Izv.) V Splitu se delajo velike priprave za sprejem kralja Aleksandra. Govori se, da prideva s kraljem v Dalmacijo tudi romunska kraljica in njena hči Marija, zaročenka našega vladarja.

URADNI POSET KRALJA NA ROMUNSKEM DVORU.

Beograd, 21. jan. (Izv.) Kralj Aleksander odpotuje dne 20. februarja v Bukarešto, kjer bo oficijelno posetil romunski dvor. Na tem potovanju ga bosta spremljala med drugimi tudi ministrski predsednik Nikola Pašić in minister za zunanjne stvari dr. Momčilo Ninčić.

IZMENJAVA BRZOJAVK MED PAŠČEM IN NOVIM ROMUNSKIM MINISTRSKIM PREDFEDNIKOM.

Beograd, 21. januarja. O prilikl sestave svoje vlade je ministrski predsednik g. Bratianu poslal ministrskemu predsedniku Pašiću nastopno brzojavko: »Kot veren tolmač nove romunske vlade izražam željo za razvoj prijateljskih čustev in velikih skupnih interesov naših dveh držav. Uverjen sem, da bomo pri tem poslu našli dragocene sodelovanje Vaše ekselencije. Bratianu.« — Ministrski predsednik g. Pašić je brzojavno odgovoril takole: »Uverjen, da bo naše sodelovanje v službi naše zvezne prinesla našemu narodu korist, kakor dosedaj, hitim, da se v imenu vlade SHS in svojem imenu zahvalim Vaši ekselenciji za želje, izražene o priliki sestave Vaše vlade. Prosim Vas, da raztolmačite kolegam moje najsrčnejše prijateljstvo. Pašić.«

KONFERENCA MED MUSLIMANI IN DEMOKRATI O DAVKIH V BOSNI.

Beograd, 21. jan. (Izv.) Včeraj so delegati muslimanskega kluba, Hrasnica, Korkut in Kapetanovič konferirali z zastopnikom demokratskega kluba Davidovičem in dr. Marinkovičem o sporazumu z vlado glede davkov v Bosni in Hercegovini. Govori se da bo memorandum, ki ga nameravajo poslati vladi vseboval le komentar sarajevske resolucije.

JUGOSLOVANSKA DELEGACIJA NA GENOVSKI KONFERENCI.

Beograd, 21. jan. (Izv.) V parlamentarnih krogih govorijo, da bosta našo državo zastopala na gospodarski konferenci v Genovi kot oficielna delegata ministra dr. Marinkovič in dr. Markovič.

RADIKALNA STRANKA V NOVEM SADU SE RAZKRAJA?

Beograd, 21. jan. (Izv.) Današnja »Pravda« piše, da se je krajevna organizacija radikalne stranke v Novem Sadu začela razkrajati in da je nekaj članov izstopilo iz glavnega odbora. Kakor javljajo iz Sombora, niso izstopili ti člani samo iz odbora, ampak tudi iz krajevne organizacije radikalne stranke.

Precizno izvedena mobilizacija naše vojske je pokazala, da je v tem trenutku zunanje nevarnosti navdahnili ves naš narod od Triglava do Prespanškega jezera isti duh. Zaradi tega ni lahko verovati, da bi bila še sedaj na madžarskem ljudje, ki bi potegovali svojo državo v konflikt, ki bi sedaj utegnil biti katastrofnega značaja. To je, kar sem imel odgovoriti na vprašanje g. poslanca dr. Lukiniča. Celokupno naše časopise in

Nravni prerod.

Glasovi nravstvene in verske vesti, ki vzdržujejo človeško telesno in duševno zdravje, ki odločujejo o življenjski sreči in ki končno zaokrožujejo tuzemske bivanje, so danes zaglušeni po trenotnem in površnem uživanju nebrzanih libertinskih nagonov. Mnogo plati človeškega življenja, tako individualne kakor socijalne, izkazujejo plito stanje životovnih pobud. Zato imamo nerešljivo socijalno krizo in z njo tesno zvezano bolno gospodarstvo, v trgovskem delovanju nahajamo pomanjkanje sleherne poštenosti in zmernosti, družinsko življenje pa še radi pomanjkanja moralne inspiracije, mlado pokolenje je prepričeno neposrednemu vplivu moralne dekadence njene okolice, narod v celoti pa se ne more povzpeti k prerojevalnemu izpolnjevanju tistih duhovnih podlag, iz katerih edino poteka resnično in plodno človeško življenje.

Tudi če človeškemu rodu ne postavimo tistih podlag, ki jih učijo verstva in uvažujemo le pragmatično načelo največjega tuzemskega uspeha in najsrečnejšega življenjskega udejstvovanja, moramo spoznati, da je v smislu izkušenj globoke človeške modrosti smatrati nravnost in vesp kot tista činitelja, ki v narodu in v posamezniku utemeljujeta učinkovito življenje.

Ako hočemo torej spričo važnosti nravstvenih činiteljev za človeško življenje in pa z ozirom na sedanje moralno dekadenco zastaviti svoje lečilne moči, moramo nevarnosti najprej poiskati njeno bistvo.

Nravnost in nenravnost niso toliko dejstva individualnega življenja. Ona izražajo socijalne sile, ki delujejo v gotovi dobi kot nekake družabne psihoze, katerim so prepričeni posamezniki in cela družba. Širokopotezno nravstveno delovanje mora zasnovati in razširiti socijalno psihozo nravstvenega življenja v narodu, v naši mladini, v naši družbi. Tako vplivanje na družbo in narod je povsem mogoče, kajti verske inspiracije in verski načini življenja se prenašajo od rodu do rodu samo potom socijalnih naprav, ki vzdržujejo tako psihotično versko razpoloženje. Ravno tako so socijalizem in nacionalizem psihotična razpoloženja, katerim se posameznik nehoteno vdaja in ki obvladuje delovanje celih narodov.

Mi vsi vemo, da je nravno samizpopolnjevanje trudoporna zadeva, ki jo zmore in vzljubi samo načože število ljudi. Tudi v bodočem bo ostalo pri dosedjanju neznačenim kvocijentom samotvornih moralnih oseb. Dalje so učinki individualnega razširjanja nravnih idej pliči. Glavno pozornost je obrniti socijalnim ustanovam kot takim in tistim socijološkim činiteljem, ki ustvarjajo moralno ozračje, ki oblikujejo poprej napisano nravstveno psihozo v gotovi družbi, tako, da zraste in živi posameznik nevedoma v določenem nravnem idejnem krogu in pa v nravnih oblikah, ki jih predpisuje socijalnost sama. To je bistvo vprašanja nravnega preporoda našega naroda in rastega rodu.

Spreči ljudi in dejanj, ki nesebično ali pa kakorkoli pobuden, delujejo z besedo in žrtvovanjem za nravstveni prerod slovenskega naroda se živa kaže, da ni že prazna ljubezen do bližnjega in do naroda kot žive vsote trpečih in življenjehlastajočih duš.

POGAJANJA ZA RAZVELJAVLJENJE SEKVESTROV NAD JUGOSLOVANSKO IMOVINO V AVSTRIJI.

Beograd, 21. jan. (Izv.) Pogajanja med Avstrijo in Jugoslavijo glede razveljavljenja sekvestrov nad imovino bivših avstrijskih, sedaj jugoslovanskih državljanov v Avstriji, so se odgodila, ker so naši delegati iste osebe, kakor za pogajanja z Madžarsko. Ko se konča konferenca med Jugoslavijo in Madžarsko v istem vprašanju, kar se zgodi v kakih desetih dneh, se bodo porazgovorili z avstrijskimi delegati nadaljevali.

JADRANSKA ŽELEZNICA.

Beograd, 21. jan. (Izv.) Načrt ameriškega konsorcija, ki je, kakor znano, stavljal jugoslovanski vladu pod nudbo za gradbo jadranske železnice, predvideva progo Beograd-Valjevo-Metkovič-Split.

ROMUNSKA ZUNANJA POLITIKA OSTANE NEIZPREMENJENA.

Bukarešta, 21. jan. Lista »Dimi Neata« in »Universul« sporočata, da je novi minister zunanjih poslov Duca brzojavno naročil vsem romunskim zastopnikom v inozemstvu, naj dotičnim vladam sporoča, da ostane romunska zunanja politika nespremenjena. Vlada vstraja v temen prijateljstvu z državami, na strani katerih se je v vojni borila, in pa pokazala drugim državam svojo dobro voljo. Dosedanj odnosaji se bodo vzdrževali in ojačali.

ZITA ZAPUŠČA SVICO.

Bern, 20. jan. Bivša cesarica Zita zapusti Curih v soboto. Otroci ji bodo sledili v nekoliko dneh.

Bern, 20. jan. (SBA.) V sredo po polnem so imeli diplomatski zastopniki Francije, Italije in Anglije v Bernu z načelnikom političnega departementa razgovor, v katerem so mu naznani, da je poslaniška konferenca sklenila, obvestiti bivšega cesarja Karla in bivšo cesarico Zito o tem, da bi imel vsak poizkus z njej strani v syrije vzpostavljate monarhije za posledice internacije na oddaljenem otoku Malejra. Portugalska vlada je bila naprošena izročiti sklep bivšemu cesarju Karlu. Omenjeni zastopniki entente so prosili poli-

tični departement, naj izroči bivši cesarici Zito enako se glaseče note. Optičajo se na to prošnjo je politični departement obvestil Zito o korakih treh diplomatskih zastopnikov.

AFERA BANCE DI SCOTTO.

Rim, 21. jan. Ministrski predsednik je sprejel včeraj deputacijsko upnikov Bance di Sconto, katerim je izjavil, da ni mogoče direktno posredovanje države v svrhu konsolidacije banke.

DVOBOJI RADI DEBATE V MADŽARSKI NARODNI SKUPŠČINI.

Budimpešta, 20. jan. Vsled včerajnih dogodkov v narodni skupščini je nastalo več čašnih afér. Poslane Goemboes je dal pozvati na dvojni posl. Benitzkega. Predsednika Gala so pozvali na dvojni poslanec Friedrich, Benitzki in Dimich, Dvojni med Goemboesom in Benitzkym se izvrši že jutri.

Razpored velikega shoda za nravni prerod.

V nedeljo 22. januarja v veliki dvorani Uniona. Začetek ob 9. uri do poledne in ob pol 3. uri popoldne.

Gовор:

Univ. prof. K. Ozvald: K tvornim silam življenja.

Dr. Anton Breclj: Temelj preroda — družina.

Doc. dr. Ivan Robida: Alkoholizem — ljudska bolez.

Nadučitelj Al. Kržnik: Vzgoja mladine k dostojnosti.

Prof. Fr. Jeran: Vzgoja inteligence.

Gospa Marija Bartolova: Žena v boju proti nenavnosti.

Dr. Janko Arnejc: Surovi Slovenec in njegova kletev.

Br. Val. Rožič: Problemi rešitve.

Vmes še drugi krajski govorji.

Posebe se ne bo vabilo. Povabljeni in dobrodošli vsi, ki imate srce za budstvo!

Značaj naše države.

Gospod urednik! Te dni ste v uvodniku izrazili mnenje, da bo Jugoslavija, čim se vsi Hrvatje in Slovenci začeno pozitivno uveljavljati na državnem krmilu, dobila povsem drugo gravitacijsko težišče, kakor ga ima danes in se naslonila na Jadransko morje in postala res balkanska jadranska država. Dovolite mi k temu par kritičnih pripomemb.

Da je Jugoslavija geografsko povsem enotna država, kaže že površen pogled na karto. Ako ostane pri glavnem, moremo v nej razlikovati tri podglavitne predele. Prvi je jadransko primorje, h katemu bi priševali vse ono, kar je še obrnjeno k Adrijiji; je to skoraj izključno kraški svet, ki ima slabe pogoje za obstanek. Ljudem tega predela more pomagati mornarstvo, ribištvo in pa industrijalizacija, sicer se nam bo vse izselilo iz krušne grude.

Dругi predel je bogata, velerodovitna ravan na severovzhodu, naša žitnica. K njej gravitira gospodarsko in prometno vse bližnje gricje severne Srbije, severne Bosne in srednje Slavonije. Prebivalstvo tega predela ima doma najboljše pogoje za obstoj; pridela mnogo več nego porabi, zato more obilo blaga izvazati. Industrija se tu udomačuje v svrhu čim boljše izrabiti lastnih proizvodov; svoje prebivalstvo pa lahko tukajšnji svet tudi brez nje preredi.

K tretjemu predelu bi šeli srednji in južni del Srbije. Ta del je sicer gorat, pa vendar dosti bogat, bodisi za agrarno produkcijo ko glede rudnih zgradilov. Predstavlja centralni del Balkanskega polotoka, ki pa ima to ugodnost, da je kljub gorateremu značaju po prostorni Moravski dolini zvezan s Podonavjem, istotako pa po dobrem prehodnem Vardarjem pasu s Solunskim zalivom. Večja južna povločica tega predela je prometna vsekakor navezana na Solun.

Ta delitev na troje bo ostala tudi v slučaju, da se politično težišče iz Srbije prenese v druge pokrajine. Kajti državna politika mora biti v vsakem oziroma, tudi v gospodarskem, veren odsev dejanskih razmer v nje smer rezultanta vseh zgoraj navedenih komponent. Zato bo zapadni del države res težil v vedno večjo silo na Adrijo, ne pa mogel pri tem v tako veliki meri potegniti za seboj oba ostalih. Nižinski predel na primer pač ne bo izvajal svojih agrarnih proizvodov preko morja, ako ima poleg suhih cest mnogo prikladnejšo vodno pot po Donavi navzgor, pot, ki ga večje kakor nalač s pretežno industrijskimi državami kakor so Čehoslovaška, Avstrija in Nemčija. Ta del bo pa vedno občeval v zamjenjanju svojih pridelkov z industrijskimi teh dežel v smeri Donev. Zanaprej bo taka trgovska smer tem potrebnejša, kajti kadar nastopi na evropskem trgu Rusija s svojim blagom, se bomo morali proti tej hudi konkurenči boriti zelo spremno ter izrabljati sleherno še tako malo ugodnost v svojo korist. — Da naposled južni predel države ne bo mogel uporabljati daljnega ovinka na Adrijo, marveč bo hotel doščeti bližnji Solun, je izven dvoma.

Naša država bo tedaj morala ostati podonavska, balkanska in jadranska. To je njena usoda, seveda združena z mnogimi nevarnosti trojne fronte. Toda kljub temu se noben del ne bo hotel odreči na korist sosednjemu svoji

prirodnih težiščnic; sleherni bo zahteval, da temelji država tudi na njegovem. S tem moramo računati, in to moramo tudi sprejeti kot edino zdravo podlago harmoničnemu razvoju države kot celote.

Naši zunanjji in notranji politiki.

Govor poslanca Antona Brandnerja v narodni skupščini.

Z pravice Koroških Slovencev.

Na tem mestu bi še omenil neko drugo državo, o kateri se včeraj ni govorilo. Mislim, da nekateri tovariši poslanci ne smatrajo za zadostno važno omeniti s tega mesta Nemške Avstrije, ker je ta država majhna in stoji takoreč pred bankerom. Toda važno je s tega mesta omeniti Avstrijo, baš radi tega, da vidimo, da se antanta bolj ozira na to Nemško Avstrijo nego na svojo lastno zaveznicu Jugoslavijo. Mi smo imeli priliko to že večkrat okusiti. Zlasti pa, ko se je šlo za način ozemlja, za slovensko ozemlje na Koroškem. Videli smo, da se je postavila antanta na stran Nemške Avstrije in nam vslila plebiscit, da si je v tistem ozemlju, za katero je šlo, 95% našega slovenskega prebivalstva. Tam se je postavila antanta na stran Avstrije, zlasti pa je pri tem stala na strani Avstrije Italija, ki je intrigirala proti nam Jugoslovjanom povsod, kjer je le mogla. Italija je Avstrijo podprala ne samo moralno, ampak tudi materialno, kar so dokazale avstrijske novine, ki so se javno zahvaljevale po plebiscitu Italijanom za usluge, ki so jim jih ti izkazali za časa plebiscita. Torej Italija je povsod, na vseh koncih in krajinah, kjer je le mogla, intrigirala pri nam, da smo imeli izgubitev najprej na severu, potem pa še na jugu.

Treba je, da takoj konstatiramo, da Avstrija ne izpoljuje svojih dolžnosti napram narodnim manjšinam, in da naša vlada do danes tozadevno, osobito kar se tiče kulturne strani, ni napravila nobenega koraka. Poudariti moram, da je lansko leto sicer intereniral radi preganjanja koroških Slovencev pri dunajski vladi ali glede kulturne strani, glede naših šol in drugih pravic naših narodnih manjšin se do danes ni storil noben kralj.

Tu imam zahteve dveh slovenskih poslancev Koroške, ki sta jih stavila na avstrijsko vlado, da se Slovencem dovolijo sole in ostale narodne pravice. To je najboljši dokaz, da naši ljudje nimajo tam nikakih pravic. Na podlagi poročila višjega šolskega sveta v Ljubljani bom dokazal, da mi Nemcem v naši državi dajemo te pravice. Če bi mi Nemcem ne dali šol, potem bi bilo razumljivo postopanje Nemške Avstrije proti našim ljudem. Toda tu imam dokaze, da imajo Nemci zadostni šol. Tako imajo n. pr. na realni gimnaziji v Ljubljani 6 vzprednic, dekljško meščansko šolo v Mariboru s 5 razredi, 3 vzprednice na dežki meščanski šoli v Mariboru, dalje v Celju in Ptaju po 1 meščansko vzprednico. Nadalje imajo 15 samostojnih nemških ljudskih šol z 31 vzprednicami in poleg tega še 13 vzprednic. Razen tega se poučuje nemščina pri nas obvezno v vseh srednjih šolah in v 22 razredih osnovne šole v Mariboru.

Torej vidite, da imajo Nemci v naši državi dosti narodnih pravic. Poročilo sem dobil samo iz Slovenije. Iz Hr-

vatske oziroma iz drugih krajev do sedaj še ničem mogel dobiti poročilo, toda razvidno je že iz poročila iz Slovenije, da mi dajejo nemškim manjšinam v naši državi sole v materinem jeziku. Ker mi torej izpoljujemo svoje obvezne, imamo tem večje pravice, da zahtivamo to od Nemške Avstrije tudi za Koroško. Naša vlada pa do danes v tem pogledu storila nobenega koraka, čeprav ni na Koroškem niti ene same slovenske šole.

Treba je tudi poudarjati, da gre na Koroškem za važno vprašanje glede drž. meje. To je stvar, ki se ne tiče samo nas Slovencev, ampak cele države, vseh Jugoslovanov. Mi imamo sedaj na Koroškem mejo na Karavankah. Ako si zamislite bodočo Veliko Nemčijo — kajti čisto gotovo je, da se Avstrija v sedanjem obsegu ne more dolgo držati, bo moč imeli proti Veliki Nemčiji mejo na Karavankah, s katerimi se lahko takoj ogroža Ljubljana in ostali krajci. Lansko leto je g. ministralski predsednik prebral s tega mesta nato, ki je bila poslana v Pariz na poslaniški konferenco. V tej noti se je načinilo, da je treba vzeti za podlago razmejitve na Koroškem reko Dravo; toda mi do danes ne vemo, kaj je konferenca odgovorila. Do sedaj nismo dobili o tem nikakega poročila. Dejstvo je, da se je razumevanje z Nemško Avstrijo že skoraj izvedlo, in sicer teče meja po Karavankah. To je za našo državo zelo opasno in za to se morajo merodajni faktorji za stvar zainteresirati, kajti pri tem ne sme ostati.

Kar se tiče naše politične orientacije, se popolnoma strinjam s tovarišem poslancem Djonovičem, ki je rekel včeraj s tega mesta, da mora biti naša politika slovensko orijentirana in da moramo predvsem imeti stike z nasiči brati Cehi, Poljaki, Rusi in tudi, v kolikor bo treba, z Bolgari, ampak niso Bolgari postopali tako, kakor gre. Predvsem je treba, da mi nikakor ne ignoriramo Rusije. Ako so skoraj že vse države stopile ž no v dogovore in zveze, je to še tembolj naša dolžnost brez ozira na obliko vladavine, ki za enkrat postoji v Rusiji. Rusi so kljub temu, da imajo danes diktator, s katero se ne strinjam, vendar naši bratje. Zato moramo v prvi vrsti gledati, da smo ž njimi v stiku. Tozadevno se je do danes veliko grešilo in pribiti moram, da naša vlada do danes ni dementirala neke oficijelne izjave našega zastopnika Spalajkoviča, kateri je po poročilu mnogih listov rekel, da Evropa ne sme podpirati glavljajočih v Rusiji, češ, da se s tem pomaga vzdržati boljeviški režim — pa naj tudi radi tega pogine 20,000.000 Rusov! (Klici: Tak človek je postal poslanik v Parizu! Človek, ki ne drži dane besede!) Tako izjavo bi bila morala naša vlada dementirati. Do sedaj se pa to ni zgodilo.

Iz preteklosti, vidimo, da je mala Srbija veliko pomenila baš radi tega, ker ji bila v zvezi z Rusijo. Verjetno mi: ako bi bili mi obnovili stike z Rusijo, ako bi bili mi danes zvezani z Rusijo, bi nas entanta čisto drugače upoštevala. Tako se pa entanta zaveda, da smo mi čisto našli — da rabbim ta izraz — njeni hlapci, in ni čudo, da doživljamo poraz za porazom in da nas nikjer ne upoštevajo.

Isti govornik je rekel včeraj tudi nekaj besed glede mobilizacije, s kater-

večjega iskrnega induktivija in Morsejevega ključa, s katerim dajemo brzjavna znamena.

Premalo, pa sestoji iz kohererja, ki je staknjen z baterijo in z relejem. Relé pa je v zvezi z Morsejevimi pisalnim aparatom, ki piše znamena.

Preobširno in nerodno bi pa bilo, vsakega izmed teh aparatov popisati kar je tudi brez slik nemogoče.

Kmalu so mesto Morsejevega prisalnega aparata priklopili navadno telefonsko slušalo (mikrofon) in mesto kohererja takozvani detektor, aparat ki je precej komplikiran in katerega imamo že danes v raznih sistemih in tipih. Tako opremljene so vse ladijske, zrakoplovne in vojaške brezjične postaje.

Antena je lahko navaden drog, na katerem je pritrjena zica, ki je v zvezi z aparati. Na velikih, prekomorskih postajah vidimo kot antene, velikanlike iz železa konstruirane stolpe, od katerih so razpete zice na vse strani tako, da tvori žična mreža nekakšnih piramide ali stožca. Tak stolp imajo v Elvise (Amerika), ki je visok 250 m. Mimogrede omenim, da je to po višini druga najvišja zgradba sveta. Najvišja je Eifflov stolp v Parizu (300 m) na katerem se nahaja tudi brezjična postaja.

Kako velik je pomen brezjične telegrafije nam kaže jasno poročilo Marconijeve družbe iz l. 1905. Že teda je navedenih samo na severoatlantski parniški progri nad So ladijski postaji. Znano je, da je svoječasno največja ladja sveta »Titanic« na prvi

vožnji zadela ob ledeno goro in potapljača se, sklical brezjično pomoč. Tako je bilo preprečeno še večje število žrtev, katerih je katastrofa že itak dosti zahtevala.

Na Nemškem pa je prof. Braun neumorno skušal izboljšati in izpolniti aparate. Vendar pa je tedaj že atnosferična elektrika, solnce, dež, megla itd. zelo ovirala, večkrat celo sploh onemogočila telegrafiranje. Tedaj sta se dve svetovno znani družbi: A. E. G. (Allgemeine-Elektrizitäts-Gesellschaft) in Siemens-Halske združili pod imenom »Nemška družba za iskrno telegrafijo« družba, ki ima velike zasluge za razvoj brezjične telegrafije — je zgradila že prej omenjeno postajo Nauen, ki pa je bila za čas vojne v vojaški upravi. Po dolgotrajnih poizkusih so mogli že l. 1915 brzjaviti 2400 km preko morja, 1350 km do Petrograda in 800 km čez Alpe na Rigi-Scheidegg. Isteleta pa je po podprtih vihar anteno, ki je bila zgrajena takrat samo do višine 100 m. Napravili so novo, 200 m visoko. S pomočjo te antene so lahko brzjavili na daljavo 8000 do 10.000 km. Med vojno so napravili še eno anteno, da so dalekosežnost postaje povečali. Žično omrežje teh anten je razštrito v plastične piramide.

Vse dosedanje izume pa je preko sile iznajdba Danca Waldemar Paulsona. Tendenca vseh izumov je bila, dobiti kolikor mogoče visoko napete hitro se menjajoče električne toke. In njemu se je posrečilo, to izumiti. Na domestil je oscilator z na poseben

strinjati. Res je sicer, da nam je povzročila mobilizacija ob priliku Karlovega prihoda na Madžarsko veliko finančno bremo. Toda treba je pominjati, da bi bili mi doživelj še večjo škodo, ako bi bil Karel uspel s svojim pučem. Iz tega razloga jaz mobilizacije ne obsojam, ker je bilo treba postopati na lastno roko, ne glede na to, kaj misli ententa in kaj ententa želi, toda kritiziral bom ob priliki — danes ni čas za to — postopanje pri tej mobilizaciji. Konstatirati moram pa že danes, da aparat ni funkcional. To najnaenkrat zadošča.

V splošnem pa mora biti naša politika samostojna. Mi se moramo končno odreči politiki zapadnih kapitalističnih velesil ter moramo pričeti pri-

stopati na svojo pest samostojno, in sicer odločno, energično in — kar je pri celi stvari najvažnejše — pod kontrolo ljudstva, to je pod kontrolo parlamenta! To je važno in tozadevno so se stavile že razne zahteve, ki se pa, kakor vidimo, do danes niso izvajale. Naša vlada ni smatrala niti enkrat za potrebo, da bi informirala parlament v tajnih konferencah o zunanjji politiki, čeprav imamo za to po ustavi pravico. Dasi je tudi v našem poslovniku predvideno, da se morejo vrstiti od časa do časa tajne konference, na katerih obvezči vlada parlament o vprašanjih, ki ne spadajo v javnot, nam vendar vlada doslej ni dala o zunanjji politiki nikakega predloženja.

(Dalje prih.)

Politične vesti.

× Češko-slovaška in Poljska. V varšavski »Rzeczypospolite« je objavljen članek, ki se bavi s notranjimi razmerami češko-slovaške republike ter o vzajemnih stikih med češko-slovaško ter poljsko republiko. Avtor ima situacijo Češko-slovaške za precej kritično. Od vseh strani razen od poljske in rumunske jo obdajajo neprijatelji. Nemci ne bodo nikoli pozabili, da je ta slovenska dežela dosegla državno samostojnost ter da v mejah nove slovenske države živi jako dosti njih rojakov. Isto se lehko reče Madžarski. Dobri sosedni stiki s Poljsko so za Češko-slovaško življenska potreba. Če hi morajo spoznati, da morejo inčišmo v Poljski trajno oporo proti Nemški in iz tega razloga se morajo potruditi, da se bo sklenjena pogodba točno izpolnila. Pisec resnega članka priznava, da je tudi za Poljsko važno, da bi imela v Češko-slovaški prijatelja, na katerega se bo vsak čas lehko zanesla. — Sloga vseh slovenskih narodov je vsakemu pravemu Slovanu najvišji cilj. Naši staroviščni (Angleži, Italijani, Nemci in drugi) delajo na vse pretege, da Slovane razpro, oslabi ter tako zavladajo nad nami, a naša sveta dolžnost bodi, delati na to, da se ne uredišči nakanje naših sovražnikov.

× Odnosili med carigraskim patrijarhom in kraljem Konstantinom. Dopisnik lista »Daily Chronicle« je imel razgovor z carigraskim patriarhom Metaxakisem, ki je izjavil, da je njegova naloga varovati grške in armenske kristiane v Mali Aziji pred turškimi pokolji. Patriarh je prejel od Venizelosa

× Ruske protiodredbe radi aretacije ruskih mornarjev v Trstu. Pomorsko oblastvo v Trstu je dalo aretirati sedem mornarjev ruskega parnika »Zora«. Ruska vlada je kot protiodredbo zaprla meje za italijanske državljane in prepovedala v Rusiji se nahajajočim Italijanom zapustiti dežele.

× Aretacija Enver paša. Iz Rima poročajo: Na zahtevo angorske vlade so ruske oblasti aretirale Enver pašo. Izročen bo angorski vladi, ki ga postavi pred odišče radi izdajstva domovine.

× Kitajska naj zviša svojo vojsko.

Kakov poročajo iz Čite, so se Anglia, Japonska, Amerika in Francija obrnile do Kitajske vlade s predlogom, naj zviša svojo vojsko.

Časopisni glasovi.

»Slovenec« se v svojem uvodniku izjavlja proti temu, da bi Slovenci prevzeli vlogo posredovalca med bratji Srbji in Hrvati. Za »Slovenca« je jasno, da sporazum ni odvisen od Hrvatov in Slovencev, ampak od politikov vladnih strank, ki vedoma ali nevedoma, hote ali nehoti voditi politiko srbske imperializma in eksploatacijo. »Slovenec« izrecno podpira besedo politiki vladnih strank, ker jih ne mara, ne more in ne sme zamenjati s srbskim narodom, ki ima ravnotako svoje vrline in pego kakor Hrvati v Sloveniji.

»Jutro« z vso odločnostjo nastopa proti novi vladni objavi, da se petdinarski bankovci odvzamejo prometu. Razglasena naredba pomeni nov sunek proti mednarodni ceni našega gospodarstva. Toda ne samo to. Tudi v formalnem oziru je oprema naš

Gospodarstvo.

Ljubljanski trg.

Določitev tržnih cen mesu in kruhu.

Aprovizačni odsek občinskega sveta je določil v seji dne 20. januarja sledoče tržne cene mesu:

Prvovrstno volovsko meso po mesecih in na trgu jednako zadnji del 42 K, sprednji del 38 K; meso druge kvalitete, to je debele telice in slabši voli 36 K zadnji del, in 32 K sprednji del; meso krov 26 kron zadnji in 22 krov sprednji. Teletina 40 kron. Prašičje meso: cel prešč po 44 K kg, meso II. vrste (rebra, pljuča in slično) 46 K kg, hrbet brez privage 60 K kg. Dvig cen je bil nujno potreben, da se vsled pomanjkanja blaga cene ne pospešijo še višje. Stranke se opozarja, naj najstrožje pažijo na to, da mesari ne bodo računali

višjih cen kot gori navedeno. Napram onim mesarjem, ki vzliz sedanjim nakupnim cenam živine primernih cen mesu ne bodo dovažali na trg blaga, se bo najstrožje in brezobzirno postopalo. Sedanji ceni moke primerno se je določila cena kruhu sledče: 21 K bel kruh, črn kruh 17 K, ržen 18 K kg. Žemlje in drugo slično pecivo je prostlo. V ostalem je večji tržni promet samo ob sredah in sobotah. Skromne dnevne potrebe občinstva se krejejo; primanjkuje predvsem občutno moko. Jajca se plačujejo po 6 K. Krompir se plačuje na trgu po 6 K kg. Občinstvo se opozarja, da ima mestna aprovizacija zadostne zaloge krompirja po ceni 4.80 K. Krompir je zdrav in si ga občinstvo lahko na licu mesta ogleda v barakah za šolo na Ledini, kjer se vrši cel dan razprodaja.

Gospodarska kriza v Ameriki.

IV.

Kriza v boderstvu.

Kriza v poljedelski in industrijski proizvodnji ter zastoj trgovine je moral javiti svoje posledice tudi v prometu, zlasti v boderstvu. Gospodarska kriza ni ostala omejena na združene Države, marveč se je razširila na celo svet, zlasti pa na antante in neutralne dežele. Povsodi isti znaki. Dočim je vladalo med svetovno vojno veliko pomanjkanje ladijskega prostora, se je naenkrat pokazala preobilica ladij. Po izkazu »Lloyd Registras« je bilo leta 1921 za 13.5 milijonov ton več ladij kakor leta 1914. In od tega prirastka gre na

račun Amerike 11.5 milijonov ton, t. j. 84%. Tekom leta 1920 so prileže splošno padati ladijske tovornine in nebroj ladij leži neuporabljenih pri staniščih. Sliko v padanju ladijskih tovornin podajajo indeksstevilke, ki jih je objavil preteklo leto londonski »Economist«. Stevilke so izračunane na podlagi del statističnega oddelka »Federal Reserve Board« in se omejujejo na promet atlantskih pristanišč Združenih Držav z evropskimi pristanišči. Za temelj izračunanja so služile tedenske tovornine za žito, mesno in mastno blago, bombaž, pšenična moka in vrečah. Tovornine za januar 1921 so postavljene enake 100. Tabela kaže naslednjo sliko:

Iz atlantskih pristanišč združenih držav v:					
Anglija:	Francija:	Belgijsko:	Skandinavijo:	Sredozemsko morje:	Evropa:
1920					
I. 100	100	100	100	100	100
VII. 96	85.6	82.1	82	75.3	86.3
X. 84.9	68.9	70	75.3	69.6	75.4
XII. 72.3	38.5	47	51.6	49.2	53.6
1921					
I. 60.7	30.2	34.1	42.9	43.2	43.3
IV. 50.1	32.6	36.6	29.4	35.7	39
VI. 42.7	34.7	28.3	31.3	34	37.6

Dočim kažejo tovornine tako katastrofalen padec, so se obratni strški celo zvišali. Vsled tega je prišlo nekaj velikih boderških podjetij v plačilne težkoče, zastoj v boderstvu se je pa tudi kaj kmalu odrazil v ameriški poljedelski industriji. Dočim je bilo leta 1919 zgotovljenih ladij za 4.7 milijonov ton, je padlo število leta 1920 na 2.6 milijonov ton. Ob premirju leta 1918 je bilo v poljedelski industriji zaposlenih 336.000 delavcev, začetkom leta 1921 pa se samo 130 do 140.000.

Kriza v industriji in prometu pa je imela za posledico tudi krizo v premočni proizvodnji, ki jo čuti danes najtežje Anglija. Pa tudi v Ameriki je kriza v premogovni industriji ogromna, nezaposlenost silno razširjena.

Ce zastoji industrija, trgovina in promet, potem morajo delavci mirovati. Mirovanje pa pomeni bedo.

V.

Gospodarska kriza in delavstvo.

Pred kratkim se je sestala v Washingtonu posebna konferenca, ki se je bavila z vprašanjem nezaposlenosti. Ministrstvo dela je dalo konferenci na razpolago številke o razsežnosti nezaposlenosti. Odnosno poročilo pravi, da je delo najbolj cvetelo leta 1920, dočim je bilo leta 1914 okoli 5.735.000 nezaposlencev. Večina nezaposlencev obstaja iz neizčasnih delavcev. Med nezaposlenosti je okoli 3 in pol milijona državinskih očetov. Te številke seveda niso popolnoma zanesljive, ker Amerika nima organizacije, kakoršno ima Anglija in Nemčija, ki daje vpogled v delovni trg in v stanje nezaposlenosti. V Združenih Državah manjka organizacija delovnega trga, tam ne pozna zavarovanja proti nezaposlenosti. Vlada je sicer sedaj dala na razpolago za nezaposlene 500 milijonov dolarjev, ali to je le kapitica z ozirom na ogromno število nezaposlencev.

Med vojno je dosegel ameriški delavec visoke zasluzke in je visoko dvignil svoje živiljensko stanje. V veliki meri se ima v tem oziru zahtevali dejstvu, da je bilo izpodrezeno visoko prisiljanje cenih delovnih moči. Kasnejši put pa se je javila kriza, se je prilegla tudi brezobzirno odpuščanje delavcev.

Druži, ki so stali v službi, pa so morali pristati na znižanje mezd, ki se giblje med 10 do 40%. Tako so mo-

Nemške reparacije.

Vedno glasneje in pogosteje vstajajo v poslednjem času glasovi, ki zahtevajo revizijo reparacijske politike napram Nemčiji. Pred par leti je bil Angleški Keynes še čisto sam, ki je zaklical antantnim politikom: »Razum — nemogoče!« S suhih številkami je dokazoval, da Nemčija ne bo mogla plačevati, da zahteva versaljskega miru presegajo njenega plačilno zmožnost. Obsirno je analiziral nemško gospodarstvo v svojem delu: »Gospodarske posledice mirovne pogodbe«, kjer je dokazoval, da Nemčija ne bo mogla izpolniti pogojev versaljske pogodbe. In leto pozneje je napisal niz člankov za Ameriko o istem predmetu: »Versaljska mirovna pogodba«. Značilno je, da je opominjal istočasno k zmernosti napram Rusiji. Proti intervjenciji in proti blokadi, so njihove parole. Rusija treba obnoviti, jo zopet pritegniti v svetovno gospodarstvo. »Čim več uspeha bomo imeli pri razdejanju gospodarskih odnosov med Nemčijo in Rusijo, tem bolj bomo poslabšali svoje gospodarsko stanje in tem bolj bomo poostriši resnost svojih notranjih političnih problemov.« Komaj je minulo leto dni po Versaljskem miru in že je nastopila gospodarska kriza, kakršne ne pomni zgodovina gospodarskih kriz. Sla rodi spoznanje! Ogromna nezaposlenost in zastoj gospodarskega življenja sili k odločilnim korakom. Inicijativa prihaja iz Anglike, ker je ta najbolj prizadeta. Vršila naj bi se svetovna gospodarska in finančna konferenca, ki bi se je naj tudi udeležila Rusija in Nemčija kot enakovredna faktorja. Ogromen korak naprej k reviziji svetovne politike!

Nemške reparacije so stalno na dnevnu redu. Večne težkoče plačanja na eni strani in katastrofalni padec marke na drugi strani nekrestano vznešajo politično in gospodarsko življenje. Zanimiv je razvoj reparacijskega vprašanja, ki kaže, kako je gospodarsko življenje silišlo antanto k popuščanju. Začetkom po končani vojni so se pojavljale fantastične zahteve. Pozneje so zmagovalci priglasili zahteve za 225 milijard zlatih mark, v katero vsoto je všteto 95 milijard za penzije. Ko pa se je prešlo v prakso, je bila ta vsota v majskem dogovoru zmanjšana na 132 milijard zlatih mark reparacijskih zahtev + 6 milijard za Belgijo, kar znaša skupaj 138 milijard. V tem londonskem dogovoru je bilo določeno, da ima Nemčija plačati letno vrednost dveh milijard zlatih mark v gotovini in materialu ter 26% od vrednosti nemškega izvoza. To vsoto je plačati v obrokih. Na ta račun je plačalo do sedaj 1.390 milijonov zlatih mark. Posledica tega je bila, da je padla marka na curiški borzi od avgusta 1921 do 18. oktobra 1921 od 7.60 na 2.35.

Za avgusta meseca se je zopet oglašil Keynes in objavil v dunajski »Neue Freie Presse« iz člankov pod naslovom: »Nezmožnost reparacij«. V teh člankih je dokazal, da Nemčija tudi po dogovor londonskega dogovora ne bo mogla izpolniti. Dejal je, da bo med februarjem in avgustom 1922 nastopila za Nemčijo nezmožnost plačanja.

Dne 15. februarja bi morala plačati Nemčija na račun reparacij 500 milijonov zlatih mark in 15. februarja nadaljnih 270 milijonov. Prosila je, da se ji dovoli moratorij. Skoraj z matematično priznlostjo je nastopil trenutek, ki ga je predvideval Keynes. Najvišji svet v Cannesu se sicer vsled Briandove demokratije ni mogel več baviti z vprašanjem nemških reparacij. Saj so ravno v prvi vrsti reparacije vrgle Brianda, ker stope sedanjih odločilnih francoskih političnih krogov na Francoskem na stališču, da Francija ne more odnekati reparacijskih zahtev kakor so postavljene v Verzajski pogodbi.

Ali reparacijska komisija danes ne deli več brezpogojo francoskega menjnika. Nemčija polagoma zopet stopa kot enakovreden faktor v svetovno politiko. To se je pokazalo zlasti sedaj v Cannesu. Način občevanja je postal vse družen, tudi v Parizu so ravnali z nemško delegacijo, ki je bila na potu v Cannes, kakor z gosti. In v Cannesu ni bila nemška delegacija samo zasišana kakor je bilo doslej. Dobila je naročilo, da sama izdela načrt, kako bi se sanirale nemške finance in kako bi se uredilo plačevanje reparacij. Antanta je stopila na pot sporazuma, zupnišča potlačoma pot diktata. Poleg tega je posebno važnosti dejstvo, da je desetka Nemčija začasen moratorij, da je dobila dovoljenje, da plača vseh deset dni 31 milijonov starih mark v devizah in to tako dolgo, dokler reparacijska komisija ne odloči o načrtu, ki ga bo

vzgljivo mirovne pogodbe. Njegovi predlogi so v tem delu zelo radikalni.

Predvsem hoče, da se vsota 138 milijard, ki je bila določena v Londonu maja meseca, zniža na 110 milijard, t. j. na vsoto, ki so jo smatrali takrat angleški zastopniki v repacijski komisiji za primerno. V tej svoti so obsežene seveda tudi penzije. Zelo je pa razširjeno mnenje, da bi se morale penzije sploh črtati, ker ne spadajo v pojmom reparacij. Tega mnenja je tudi Keynes. Penzije pa značajo približno 74 milijard zlatih mark. Če se penzije od 110 milijard črtajo, bi ostalo še 36 milijard zlatih mark. To vsoto bi mogla Nemčija obvestovati s 5% 1% amortizacije za gotovo dobo let, ali le na podlagi izvoza, ki bi ga moral na umet način zvišati, kar bi bilo na škodo sveta in pa na račun poslabšanja nemških financ. Zato se naj Anglia odreže svojemu deležu na re-

paracijah, t. j. 11 milijard. Italiji in malim državam pa naj Anglia omogoči, da se i odrežejo reparaciji in to na način, da jih odveže vojnega dolga napravljeno. Tako bi se znižala reparacija na 18 milijard z Francijo in 3 milijarde za Belgijo. Kapitalizirano bi ta dolg znašal, ako se amortizira v 30 letih, okoli 1050 milijonov L. Letne 5% obresti in 1% amortizacija bi zahtevala 63 milijonov L. Amerika in Anglia bi se morale odreži vsem svojim evropskim posojilom. Nasprotno pa bi naj ostali dolgoročni Angliji Ameriki v višini ene milijarde L nedotaknjeni.

Preradilani so že predlogi, ki jih stavi Keynes v tej svoji najnovejši knjigi. Ali brezvonomo bo prišel čas, ko bodo zmagali njegovi nazori, ki izvirajo iz globokega studija svetovnega gospodarstva.

Dnevne vesti.

je se snega veselje, ker je po njihovem mnenju zanesljiv znak, da bo dobra lečina za misline (oljke) in dovolj olja, ki je poleg vina v posameznih delih Dalmacije glavni prebivalstvo.

Komu je kaj znamo? Ivan Kandare iz Smarate štev. 18, občina in posta Starigrad pri Rakeku prosi, ako bi kdo vedel kaj po njegovem sinu Antonu Kandare, kateri je služil pri 87. peš. 1. bat. 3. četa, 1. vod in leta 1915 bil vlet na ruski front in interniran v Urhumb, Gouy, Wjatka. Dne 23. julija 1915 je bil odpravljen na parobrodrel. Kame in Volge zopet v mesto Kazan z železnicu. Poštni stroški se vsakemu, kateri bi kako poročilo dal takoj povrnje.

Ljubljana.

Sprejeml pri g. pokrajinskemu mestniku. Gospod pokrajinski mestnik van Hribar prihodnji teden ne bo sprejemal, ker bo uradno odpotoval. Dne 23. januarja bo uradno posestil okrajno glavarstvo v Konjicah, dne 25. t. m. v Litiji, dne 27. t. m. pa v Kočevju.

Ko je Jugosl. sester prosi in vabi vse svoje članice, da se v kar najlepšem številu udeleže važnih predavanj narod. preporoda v dvorani Uniona v nedelji 22. t. m. ob 9. uri dopoldne in od pol 3. ure popoldne.

Slep guslar nastopi v petek 27. t. m. na svečani Svetosavski akademiji v Narodnem domu. Svetor bo na legendarni stare gusle Javorove ter pel narodne pesvike o kraljevici Marku, Kosovski devoljki in o caru Lazaru. Pri pridržilu sodelujejo še g. vsepušči prof. dr. Stojković, ki bo predaval o sv. Savi, pevsko društvo Ljubljanski Zvon, godba Dravskih divizij, tamburaški zbor in dramatični odsek »Bratstva«, ki bo v prizoril Trifkovičev enodejanko. Skolski nadzornik Polovica čistega dobitka prirede je namenjena benti, stradajoči ruski deci.

Clanci Kola Jugosl. sester iz St. Jakobskega okraja prirede 5. februarja ob 3. uri popoldne v dvorani napred. društva St. Jakobskega okraja, Florijanska ul., predavanje in javno tombolo z mnogimi dobitki.

Nova banka v Ljubljani. Minister za trgovino in industrijo le dovoli vletetru g. Viktorju Medenu in tovaršem, da ustanove delniške družbe »Trgovska banka« v Ljubljani. Osnovna delniška glavnica znaša 10 milijonov krov, ki pa se sme zvišati na 30 milijonov.

Pri občnem zboru »Gospodarskega Zvona« dne 14. januarja 1922 so bili izvoljeni nasledni gg. odborniki: dr. Arnejc Ivan prof., dr. Arnejc Janko, Špirital, Brandner Anton, nar. posl. dr. Debelakova, Fišer Josip, inz., Grafenauer Franc, bivš. nar. posl. na Koroskem, Grafenauer Zdr., tehnič. Job Josip, Kovač Milko, Komanc Manica, dr. Lah Ivan prof., Lavrenčič Hilarij, rev. Leitgeb Josip, rev. Likozar Konrad, dr. Oblak Josip, odvet., Primožič Ljubovi, inž., učitelj, Resman Flor, inž., dr. Rožič Val, prot. dr. Tavčarjeva, Trelber Al., Zvan Ivan, davčni upravitelj. Pregledni računov so: dr. Janežič, zobozdravnik, dr. Keršauner, dr. Rožman in Seher Jakob. Odbor je izvolil svojim predsednikom dr. Josipa Oblaka, odvetnika, tajnik

= Zahteva rodbine Valentina Rupnika, višjega uradnika v Ljubljani. Vsem in vsakomur, ki je imel sočutje z nami in nas je v tej tako nenasnidni in najmanji pričakovani izgubi naše ljubljene hčerke, oziroma testrice Ladice tolazil, naj si bode obenino ali pisine z besedo ali dejanjem ali kakorkoli, se tem potom najiskrenejša zahteva, ker nam je to nemogoče obenino storiti. Zlasti se zahvaljujemo vsem, ki so jo počastili na njeni zadnji poti, osobito prečasitemu g. katehetu za spremstvo, vsem ljubimim pevkom in pvecem za premilo petje, govornicama za v srce segajoča poslovna govorja in vsem darovalcem vencem in cvetjem, ki ga je cna tako nadvse ljubila. Sedimna s sv. mašo se vrši v farni cerkvi sv. Petra v Ljubljani v sredo 25. januarja 1922 ob 7. uri zjutraj.

= Razne tatvine. Veleposestniku A. Galletu v Zg. Šiški je neznan tat izmakinil krasnega pava, vrednega 150 krov. Na isti način je izginila strojnica Botičarju 100 K vredna kokoš. — Edvardu Manciniu, strugaru na Glinicah je ukral eden neznan tat iz nezaklenjene omare 2100 krov. Tatvine sumijo neko v hiši stanujočo brezposebno služkinjo.

Maribor.

Slepí kapetan Luja Lovrič, neutrudni apostol jugoslovanske misli in prorok naše lepeše bodočnosti, se je zglašil tudi v Mariboru. V nedeljo se je vršil v Narodnem domu pozdravni sestanek. V pondeljek večer pa je imel predavanje. Njegov sloves in tragika njegovega življenja, sta napolnila veliko dvorano Narodnega doma do zadnjega kotička. Pa naj se kdo reče, da v Mariboru ni ljudi, ki nima smisla za narodnost in lastno državo! Mariborčani so tako rado ocita, da tonejo samo v ojaci, zabavil in plesu ter da jih ni mogoče dobiti za resne in važne stvari. Pondeljek večer je pokazal ravno obratno! Pokazal je, da je naše občinstvo — predvsem inteligenco — naravnost željna predavanji, ki ji naj okrepijo vero v lepo in boljšo bodočnost naše države in našega naroda kljub vsem sedanjim težkočam in oviram. In takva predavanja so pri nas od časa do časa bolj potrebna, karor pa drugod. Saj človek, ki opazuje, kako se razmere razvijajo v naši državi, kako vladata sebičnost in koristilost, naposled sam začne dvomiti o bodočnosti, o tisti bodočnosti, katero smo ob preverati pozdravljali tako vzbuzeno. Na trdnejši začmo amohavati v svoji veri. Zato je potrebno, da se ta vera zopet poživi, zopet utri. In predavanje slepega kapetana je v tem oziru doseglo popolnoma svoj namen. Naslikal je naše tropljenje in žrtve v preteklosti. In če smo toliko žrtvovali v preteklosti, žrtvujmo še nekaj v sedanosti, da bodo občinstvo, ne amok, ampak doprinašajmo žrtve vsak posameznik in vsi skupaj, da pride tista in takia bodočnost, karor jo vidi v duhu telensko slepi kapetan, ki je žrtvoval svoji domovini več nego življenje t. j. luč svojih oči.

= »Ljudska univerza« — občni zbor. V sredo večer se je vršil v malo nekdanji kazinski dvorani občni zbor društva »Ljudske univerze«. K ustavnemu občnemu zboru se je zbralo 40 ljudi, kar je vsekakor slabo znamenje za tako važno kulturno društvo. Že udeležba sama je slabe uplivata na načelo, se boli pa to, da se večina pripravljalnega odbora ni udeležila ustanovnega občnega zborna. Edini tajnik, prof. Faval je otvoril sestanek, ga vodil in govoril ves čas sam. Že odobrena pravila so se sprejela brez ugovora. Za volitve so se določili kandidati in se je lista sprejela soglasno. Že za odbor je manjkalo pravih ljudi. Predsednikom so določili župana Grčarja, ki je pa odklonil to mesto in izjavil, da sprejme samo eventualno mesto odbornika. Odbor obstaja iz malo oseb, kar sicer olajšuje delo v navadnih društvenih, a tu bi bili morda umeščnejši širši odbor. Sicer je pa vse delo odvisno od oseb, ki so v odboru. In ravno vsele tegu se bojimo, da ta kulturna institucija ne bude imela tistega uspeha, kakor bi ga morala imeti in kakor bi ga lahko imela. Prof. Faval je sporolj celo vrsto predavanj in predavateljev. Predavanja se začeno že prihodnji teden. Želimo in upamo, da se vse delo pri »Ljudski univerzi« organizira ter spravi v sistem, da se ne bode vršilo nekako slučajnostno. Naje ne pozabi, da se imenuje to univerza »Ljudska« in je namenjena predvsem ljudstvu. Sicer se pa bode v kratkem pokazalo, kakšno bodočnost ima novoustanovljeno društvo. V interesu stvari same je želeti kar največ uspeha.

Novo radikalno glasilo v Mariboru obeta. »Straža« v Mariboru že v doseglednem času in sicer ga bode vodil dr. Lenard. Dr. Lenard se je te dni mudil v Mariboru. »Straža« sicer pravi, da bode radikalni novi list konkurenca »Taboru«, najbrže pa

se tudi sama trese. Drugače bi svojega nekdanjega sourednika, dr. Lenarda ne smešila na ne samo najlepši način. Sicer pa vemo, da je dr. Lenard hodil in bode hodil svoja pota in da take otročarje ne vplivajo nani.

Z priselitvijo v Maribor je potrebno, da vloži vsak interesent poprej pršnjo na mestni stanovanjski urad. V slučaju samostanske priselitve se bo dotično stranko dežela ter bo razen tega kaznovana z občutno globro, ki dosega lahko tudi 50.000 K.

Hišne posestnice nočjo postati tukajske podružnice Jadranske, Ljubljanske kreditne, Centralne, Anglo- in Zadržanske banke, kakor tudi mariborske Eskomptne banke. Pritožile so se namreč proti sklepu tukajske stanovanjske komisije, glasom katerega morajo tekom leta 1922. zgraditi lastna poslopja. Vlada pa je sedaj njihovo pritožbo upravila in morajo biti imenovana bančna poslopja do oktobra t. l. že pod streho. Odprtoste pa so se bankam v smislu stanovanjskega zakona predvidene kavci.

V sledi deževnega vremena zadnjih dni se je vodno stanje v mestnem vodovodu nekoliko zboljšalo. Vendar pa s tem kriza še nikakor ni odstranjena.

Sv. Jurij n. P. — Z ozirom na notico v 9. številki Vašega cenjenega lista prosi podpisani krajni šolski svet, da blagovolite objavljati sledete pojasnilo: Pred državno razmejitevijo je štel kraj. Šol. svet 8 članov. Z oddelitvijo občine Klanci je bil izložen tudi njen zastopnik. Dva člana sta umrl. Izmed ostalih pet pa ni Nemec g. Klug, ampak kmet g. Franc Vračko načelnik, ki je svoje »nemškutarstvo« dokazal s tem, da se je leta 1914 povodom gradbe nove Šole izrekel proti podprtju po »šulferajnu«, da je leta 1916 vzel obrezpalno pod streho 24 slovenskih beguncov iz Primorja in tekom treh let dell kruh od svoje mize 16 gladnij begunkov. Ob preveratu se je kot prvi zglašil pri podpisancu ter mu izročil znatno vstojo kot rojstni dar mladi Sloveniji. Odborniki so: gg. župnik Miha Klug, ki je 15. t. m. prostovoljno izstopil kot član kraj. Šol. sveta, in podpisani šolski voditelj. Resnica je, da je Miha Klug rojen Nemeč, resnica pa tudi, da se je leta 1914 pred začetkom gradbe nove Šole izjavil: »Ako stavlju Šulferajn tukaj v Šentjurju trirazredno, ji ne bom mogel izročiti svojega otroka, ker hočem, da se uči običaj kakovosti.«

In tako je šolska občina nujala posojilo 80.000 krov na lastne stroške dogradila moderno šolsko poslopje. V zapadnih Slov. goricah je bila tukaj edina obmejna šola, ki pod vodstvom podpisanca ni imela nobenega stika s Šulferajnom. Kot »analfabet« je g. Klug priboril vsemu okolišu postni in brzjavni urad v Gor. Sv. Kungot in nujno potreboval regulacijo Pesnice, dosegel obnovno zvonika župne cerkve v Gor. Kungot in je v Šentjurju pozdravno sodeloval pri občini, cerkvenoskladnem odboru, kralj. učbenikom svetu, pri ustanovitvi kmet. podružnice ter gradbi nove Šole. Dokler se ne razpiše občinske volitve za preiziranje občinske volitve za preziranje občino Sv. Jurij n. P., se tudi ne more sestaviti novi kraj. Šolski svet. — Za kralj. Šol. svet pri Sv. Juriju n. P. — Ivan Rožnik, načelnikov namestnik in šolski voditelj.

Zalotil je redar v mestni klavnicici zaposlenega mesarija Franca R. baš v trenutku, ko je hotel pri zapuščanju dela odnesti 3 kg masti, ki je bila last mesarja Welleja. Mast je bila nepoštenjaku odvezla, on sicer pa se bo moral zagovarjati pred sodiščem.

Zdravniško društvo v Mariboru ima dne 26. t. m. ob 6. zvečer v klubovi sobi hotela Union v Mariboru zadnjo odborovo sejo pred občnim zborom zdravniškega društva v Mariboru. Vsi tovarši in prijatelji društva dobrodošli!

Umril je včeraj nagle smrti tukajšnji ključavčarski mojster Ivan Temerl. Počreb se vrši v nedeljo.

Celle.

V zadnji seji celjskega občinskega sveta se je razpravljalo med drugim o sledenih zadevah: Uvodoma se je župan spomnil zaroke kralja Aleksandra. — Sklepleno se je prodati poslopje stare gimnazije okoliški občini v Šolski svrhe. — Del zemljišča na Kralja Petra cesti se proda Zadržnji Zvezri v Cellej pod pogojem, da zida stavbo še letos in da bo ista imela najmanj 6 stanovanj za stranke. — V osnovni Šoli se obnova kurjavske cerkvi. — Za jugoslov. akad. menzo se nakloni 200 K. dijaški kuhinji v Cellej 6000 K. — Sklene se prodati Aleksandrovo vojašnico, avgmentatsko skladišče in municipsko skladišče ter s stražnico na Golovcu. — Mestnemu stavbnu uradu se naroči, da izdelava podrobnejši in proračun za novo kopališče ob Savinji. — Principijalno se sklene, da obč. odbor ukrene vse potrebno glede izdelave načrta in drugih predpriprav za novo sa-

vinjsko nabrežje od carinskega skladišča do novega mostu. Mestni magistrat naj ne smodi ukrene, da se novo vpeljana nova brzovlaka ustavi tudi v Celju. — Spremljajo se nekateri prosleti v domovinsko zvezo. — Pogodbi lovskog zakupa dr. Goillitscha in lovskega društva »Einigkeit« se predložita pokr. upravi v razveljavljenju.

— Okrajsko glavarstvo se naprosi, da izda prepoved vsega Izvoznega klanja, razen v celjski klavnicici, da ostane vsa drobovina in 20 % meseca v mestu, da se prepove kupovanje živine po tujih agentih in da se dovoli samo nekaterim mesarjem izvoz, kateri morajo biti domačini. Uvedejo naj se zopet maksimalne cene za meso. Potom glavarstvo naj se doseže, da izvozniklari oddajo gotove procente mesa za domači trž. — Dovoli so dečkirom mesarjem premestitev stolnic iz Dečkrivega na Glavni trg. — V odboru za obrtno razstavo se izvolijo: Gorščar, Gobec in Šviga. — Nameščenem plinarne in elektrarne, kakor tudi drugim mestnim uslužbenec se dovoli način načrta. — Finančnemu odseku se naroči, naj stavi konkrete predloge glede zgradbe stanovanjske hiše v občinski režiji.

— Seja je bila zaključena ob 24. uri.

Ljudsko vsečišče v Celju. Jutri v pondeljek 23. t. m. ob pol 20. uri predava mestni fizik g. dr. Mano Dereani »vzgojil mladine v šolski dobi«. Vstop dovoljen samo starišču in odraslim, izmed dijaščev pa samo visokošolcem.

Gremilj trgovcev v Celju ima danes v nedeljo ob 10. uri dop. v malih dvoranah Narodnega doma svoj občni zbor.

Mariborski gospodarski urad je prispeval k ustanovni glavnici »Protituberanenne Ille«, ki se je ustanovila tam dne 13. 1. 1922, znesek 50.000 K. Kar je treba z večjim pozdraviti. — Tudi pri nas je obstojač za celjski politični okraj enak urad skozi 6 let; z 31. 7. 1921 pa je ta preprestil svoje trgovske podjetje v smislu od vlad potrjenega dogovora trgovski družbi Jug in Zupančič in mora njegov čisti dobitek precej znašati. Radovedno smo, kdelik in kako bodo naši gospodarski urad razdelili svoj čisti dobitek. Da bi se bilo to že zgodilo, nam ni znano. — Kakor je zahtevalo okrajsko glavarstvo od aprovizacijskih podoborov poročilo o uporabi čistega dobitka, tako zahteva javnost tudi od gospodarskega urada, da se uči običaj dobitka. — Gospodar, amok, menite, da tega vsega ne bude treba, se motite. Gospodarski urad je vzdržel uradni avtomobilski okrajskega glavarstva s Šoferjem in ne oporekamo temu, kadar se je rabil v uradnih zadevah okrajskega glavarstva in gospodarskega urada. Radovedno pa smo, kolikor je k tem stroškom prispel okrajski glavar, da se vedno in celo ob uradnih urah vasilj ženj v razne gorce.

V celjski mestni klavnicici se je v tednu od 9. do 15. jan. t. l. zaklalo: 3 bike, 32 volov, 29 krav, 25 telec, 15 telet in 2 pranšči. Večina tega meseca je bila izvozljena.

Pod naslovom: »Policijsko ravnateljstvo v Ljubljani oponaziamo« z dne 18. t. m. smo prejeli sledete nasvet: Svojčas je imela »Matica Slovenska« nad vse hvalevredno navado, da je vsole člane in javnost sploh redno in temeljito seznanila s svojim notranjim delovanjem. To se je zgordilo na ta način, da je odbor s svojimi sejami redno poročal v dnevni časopisu. Mistič, da bi tudi odbor »Narodne Galerije«, ki kljub svoji prevažni kulturni nalogi ne uživa v slovenski javnosti simpatij in podporo, kakršne bi moral biti deležna, lahko posneli zgoraj opisani vzgled. S tem bi se povečalo zanimanje za cilje društva in za umetnost sploh. Člane trdneje prizeljalo na društvo in mu pridobilo še novih. »Narodna Galerija« bo mogla dosegati svoje vložene cilje samo s podporo in sodelovanjem celega slovenskega naroda. Zato je treba, da se odbor tega zaveda in išče čim ožjih stikov z javnostjo, kar se da najlaže dosegne s tem, da stalno s poročanjem o delovanju društvenih funkcionarjev budi v občinstvu smisel za povzdivo slov. Upodabljanje umetnosti in začenja podajati najboljši dokaz za potrebost in pomembnost te važne kulturne ustanove.

sledete resolucija, naslovljena na S. J. S.: Ogorčeno obsojan napad na brat dr. Angelinoviča od strani takozvanih frankovskih Sokolov in rottno Savez jugoslovanskih Sokolov, da ukrene vse potrebno in naznani vsej jugoslovanski javnosti, da napadci niso Sokoli ter da neopravičeno nosijo ime, katerega so že ponovno oskrnili. Brzjavljini potom so se odpolale najprisrenejše čestitke Njeg. Veličanstvu kralju Aleksandru k zaroki.

Sport in turistika.

Smučarski kurzi v Bohinju. Zimsko-sportni odsek Bohinj priredi to zimo dva smučarska kurza. Prvi, ki je namenjen začetnikom, je določen na dobo od 22. januarja do 4. februarja, drugi spomljevalni, pri katerem bodo na programu tudi večje ture v planine, pa na dobo od 6. do 25. februarja. Vodja teh tečajev je gospod Hlebanja, lanski jugoslovanski prvak v smučanju. — Pogoj za udeležbo: Vsakega kurza se mora udeležiti najmanj 10 udeležencev, ne ozira se na spol. Pismene prijave s točnim naslovom udeleženca je prijeti načelništvu na Glavni trg. — V odboru za obrtno razstavo se izvolijo: Gorščar, Gobec in Šviga. — Nameščenem plinarne in elektrarne, kakor tudi drugim mestnim uslužbenec se dovoli način načrta. — Finančnemu odseku se naroči, naj stavi konkrete predloge glede zgradbe stanovanjske hiše v občinski režiji.

Seja je bila zaključena ob 24. uri.

Ljudsko vsečišče v Celju. Jutri v pondeljek 23. t. m. ob pol 20. uri predvorju Narodnega doma svoj občni zbor.

Mariborski gospodarski urad je prispeval k ustanovni glavnici »Protituberanenne Ille«, ki se je ustanovila tam dne 13. 1. 1922, znesek 50.000 K. Kar je treba z večjim pozdraviti.

Gremilj trgovcev v Celju ima danes v nedeljo ob 10. uri dop. v malih dvoranah Narodnega doma svoj občni zbor.

Mariborski gospodarski urad je prispeval k ustanovni glavnici »Protituberanenne Ille«, ki se je ustanovila tam dne 13. 1. 1922, znesek 50.000 K. Kar je treba z večjim pozdraviti.

Gremilj trgovcev v Celju ima danes v nedeljo ob 10. uri dop. v malih dvoranah Narodnega doma svoj občni zbor.

Mariborski gospodarski urad je prispeval k ustanovni glavnici »Protituberanenne Ille«, ki se je ustanovila tam dne 13. 1. 1922, znesek 50.000 K. Kar je treba z večjim pozdraviti.

Gremilj trgovcev v Celju ima danes v nedeljo ob 10. uri dop. v malih dvoranah Narodnega doma svoj občni zbor.

Mariborski gospodarski urad je prispeval k ustanovni glavnici »Protituberanenne Ille«, ki se je ustanovila tam dne 13. 1. 1922, znesek 50.000 K. Kar je treba z večjim pozdraviti.

Gremilj trgovcev v Celju ima danes v nedeljo ob 10. uri dop. v malih dvoranah Narodnega doma svoj občni zbor.

Mariborski gospodarski urad je prispeval k ustanovni glavnici »Protituberanenne Ille«, ki se je ustanovila tam dne 13. 1. 1922, znesek 50.000 K. Kar je treba z večjim pozdraviti.

Ukrajinsčina v Podkarpatski Rusiji.

Češkoslovaška se je sedaj odločila, da vpelje v vse ljudske in srednje šole v podkarpatski Rusiji ukrajinski jezik kot učni jezik.

To je važna in zanimiva odločitev. Dolgo je omahovala Češkoslovaška glede jezikovnega vprašanja v maloruskem delu svoje države. Ali ruščina ali ukrajinsčina, ali metoda, ki je posledica naziranja, da so Rusi in Malorosi enarod, ki naj imajo en književni jezik, to je velikoruski, ali ona druga pot, ki ima za predpogojo stališče, da je ukrajinsčino treba razviti v poseben jezik.

Da Čehi pred vojno niso bili prijetljivi ukrajinizmu, je znano. Oni so si želeli čim močnejšo Rusijo, zato se niso mogli zavzemati za gibanje ukrajinskega separatizma, ki je moralno, ako uspe, imeti za posledico oslabitev Rusije. — Slednje pa je bilo vrhutega naravnost cilj avstrijske politike, ki je vsed tega z vsemi silami podpirala ukrajinsko osamosvojitev in dosegla, da je v vzhodni Galiciji v kratki dobi popolnoma prevladala antimoskalofilska smer. Ravno to je bil eden glavnih vzrokov, da so vsi nasprotniki nemštva in Avstrije zavračali ukrajinski separatizem.

Danes je položaj povsem drugačen. Avstrije ni več. Njeno protirusko politiko je sicer podedovala Poljska, ki si ni pridržala le cele Galicije, marveč si je vzela zraven še lep kos prejšnjega ruskega dela maloruskega ozemlja. Dasi ima interes na zmanjšanju moči Rusije, vendar je dvomiti, če bo posebno vneto podpirala ukrajinstvo. Kajti Ukrajinci so bili Poljakom še bolj zagrizeni na protiniki, nego Rusi sami in ukrajinsko gibanje se je prav tako srdito obračalo na vsakogar v svrhu osvoboditve izpod poljskega gospodstva kot izpod ruskega. Ako bi si tedaj Poljaki vzgojili fanatične Ukraince, bi si jih vzgojili tudi zoper sebe.

Ako odštejemo fanatične Petljurovce, ki igrajo danes pač izmed vseh političnih struj v Evropi najklavrnješo vlogo, je videti, da se bo zanaprej maloruska zadeva uredila na mirem način in to pod ruskim vodstvom. Ukrainci se lahko svobodno poslužujejo svojega narečja tudi v književnosti in v javnih institucijah, poleg katerega ostaja seveda ruščina kot enakopravni jezik. Ta sistem, ki so ga vpeljali sovjeti, bo pokazal, kako močna je pravzaprav želja po ukrajinizaciji Malorusov; ako se bo ukrajinsčina obdržala, tedaj je to znak, da ni bilo avstrijsko agitacijsko ter propagandno sredstvo; ako pa si ohrani le značaj ljudskega jezika, poleg katerega se uspešno obdrži velikorusčina kot znak narodne skupnosti vseh treh vej ruskega naroda, tedaj ni pokazala one

življenske upravičenosti, ki so ji to dajali svojčas v vzhodni Galiciji.

Vprašanje je še odprt in bodoča doba bo pokazala, kako se bo razrešilo. V tem položaju ni mogla Češkoslovaška postopati drugače, nego je. Ona ne more biti bolj ruska, nego je bila Rusija sama; ako je med ruskimi Malorosi vpeljana ukrajinsčina kot enakopravni jezik, tedaj je tudi v podkarpatski Rusiji niso mogli odrivati. Češkoslovaška se hoče ravnat po Rusiji; kakor se tam razreši problem, isto rešitev sprejmo tudi Čehoslovaki.

V tem stadiju se nahaja sedaj ta problem, ki je gotovo eden najvažnejših in najdalekosežnejših v vsem slovanskem svetu.

LEPOTA

kože, obraza, vrata, rok, kakor tudi lepa rast las, se morejo samo skozi razumno lepo do doseči. Tisočerica pripoznanja so dospela od vseh delov sveta za lekarjnico Fellerja:

Elsa **Lijino mlečno mleko**
najbolje blago, na finejšo "mleko lepote";
4 kosi z zamotom in poštino 98 Kr.

"Elsa" **obrazna pomada**

odstrani vsako nečistost kože, sončne puge, za-jedanice, nabore, itd., naredi kožo mehko rožato-belo in čisto; dva porcelanasta lončka z zamotom in poštino 52 kron.

"Elsa" **Tanochina pomada za rast las**

krepi kožo glave, preprečuje izpadanje, lomljenje in cepanje las, zaprečuje pruh, prenarao osevošt. Itd. 2 porcelanista lončka z zamotom in poštino 52 kron.

Prodajalc

ako naročilo najmanj 12 kosov od jednega predmeta dobijo popust v naravi. Razno: Lijino mleko 15 K; Brkomač 8 K; najfinješi Hega-puder Dr. Klugerja v veličini originalnih škatulah 30 K; najfinješi Hega zobni pršek v patent škatulah 50 K; pudar za gospne v vrečkah 5 K; zobni pršek v škatkah 7 K; v vrečkah 5 K; Sachet dišeča za perilo 5 K; Schampoon za lase 5 K; rumenilo 12 listov 24 K; najfinješi parfem po 40 in 50 K; Močna voda za lase 88 K. Za te razne predmete se zamoti in poština posebej zaračuna.

Eugen V. FELLER, lekarinar STUBICA donja, Eslatrig 357, Hrvatsko.

Proda se:

GODBENI AUTOMAT

veličina 2.30 x 1.30 x 0.60 m, proda po ceni Anton Drašler v Borovnicu.

VEČ DOBRO OHRANJENE OBLEKE,

čevljev, nov temnomoder kostum, se proda. Vpraša se od 8. do 10. in od 12. do 2. ure pri Krebell, Poljanska cesta št. 18, pril. 128

DOBRO IDOČO MESARIJO

dam v najem ali pa tudi prodam z vsemi posloplji in z vso premičnostjo ter vsemi strojili pod zelo udobjnimi pogojimi. Mesarij in prekajevalec imajo prednost. Jure Perlešič, mesar in prekajevalec, Sevnica ob Savi.

123

Na Cerkljah, št. zemljeknjičnega vl. 29. k. o. Grad, sod. okraj Kranj, obstoječe iz 4 stavb (stanovalnega poslopja, sanatorija, kopališča in gospodarskega poslopja) ter zemljiških parcel v izmeri 4 ha 28 a 25 m² se proda po potu ponudb.

Posestvo ima zgrajeno svojo vodno moč (20 HP) Francisovo turbino, lastno elektrarno, lasten vodovod itd. in je pripravno za industrijsko podjetje. Interesenti naj se radi pojasnili obrnejo na nadučitelja Josipa Lapajneta v Cerkljah, okr. Kranj, in vposlajo svoje ponudbe komisiji za preskrbo vračajočih se vojnikov v Ljubljani, Sentpeterska vojašnica, soba 4 do vstetega 20. februarja 1922.

Kupci morajo v svojih ponudbah izrecno izjaviti, da ostanejo 14 dñij v besedi.

pri Cerkljah, št. zemljeknjičnega vl. 29. k. o. Grad, sod. okraj Kranj, obstoječe iz 4 stavb (stanovalnega poslopja, sanatorija, kopališča in gospodarskega poslopja) ter zemljiških parcel v izmeri 4 ha 28 a 25 m² se proda po potu ponudb.

Posestvo ima zgrajeno svojo vodno moč (20 HP) Francisovo turbino, lastno elektrarno, lasten vodovod itd. in je pripravno za industrijsko podjetje.

Interesenti naj se radi pojasnili obrnejo na nadučitelja Josipa Lapajneta v Cerkljah, okr. Kranj, in vposlajo svoje ponudbe komisiji za preskrbo vračajočih se vojnikov v Ljubljani, Sentpeterska vojašnica, soba 4 do vstetega 20. februarja 1922.

Kupci morajo v svojih ponudbah izrecno izjaviti, da ostanejo 14 dñij v besedi.

Na Cerkljah, št. zemljeknjičnega vl. 29. k. o. Grad, sod. okraj Kranj, obstoječe iz 4 stavb (stanovalnega poslopja, sanatorija, kopališča in gospodarskega poslopja) ter zemljiških parcel v izmeri 4 ha 28 a 25 m² se proda po potu ponudb.

Posestvo ima zgrajeno svojo vodno moč (20 HP) Francisovo turbino, lastno elektrarno, lasten vodovod itd. in je pripravno za industrijsko podjetje.

Interesenti naj se radi pojasnili obrnejo na nadučitelja Josipa Lapajneta v Cerkljah, okr. Kranj, in vposlajo svoje ponudbe komisiji za preskrbo vračajočih se vojnikov v Ljubljani, Sentpeterska vojašnica, soba 4 do vstetega 20. februarja 1922.

Kupci morajo v svojih ponudbah izrecno izjaviti, da ostanejo 14 dñij v besedi.

Na Cerkljah, št. zemljeknjičnega vl. 29. k. o. Grad, sod. okraj Kranj, obstoječe iz 4 stavb (stanovalnega poslopja, sanatorija, kopališča in gospodarskega poslopja) ter zemljiških parcel v izmeri 4 ha 28 a 25 m² se proda po potu ponudb.

Posestvo ima zgrajeno svojo vodno moč (20 HP) Francisovo turbino, lastno elektrarno, lasten vodovod itd. in je pripravno za industrijsko podjetje.

Interesenti naj se radi pojasnili obrnejo na nadučitelja Josipa Lapajneta v Cerkljah, okr. Kranj, in vposlajo svoje ponudbe komisiji za preskrbo vračajočih se vojnikov v Ljubljani, Sentpeterska vojašnica, soba 4 do vstetega 20. februarja 1922.

Kupci morajo v svojih ponudbah izrecno izjaviti, da ostanejo 14 dñij v besedi.

Na Cerkljah, št. zemljeknjičnega vl. 29. k. o. Grad, sod. okraj Kranj, obstoječe iz 4 stavb (stanovalnega poslopja, sanatorija, kopališča in gospodarskega poslopja) ter zemljiških parcel v izmeri 4 ha 28 a 25 m² se proda po potu ponudb.

Posestvo ima zgrajeno svojo vodno moč (20 HP) Francisovo turbino, lastno elektrarno, lasten vodovod itd. in je pripravno za industrijsko podjetje.

Interesenti naj se radi pojasnili obrnejo na nadučitelja Josipa Lapajneta v Cerkljah, okr. Kranj, in vposlajo svoje ponudbe komisiji za preskrbo vračajočih se vojnikov v Ljubljani, Sentpeterska vojašnica, soba 4 do vstetega 20. februarja 1922.

Kupci morajo v svojih ponudbah izrecno izjaviti, da ostanejo 14 dñij v besedi.

Na Cerkljah, št. zemljeknjičnega vl. 29. k. o. Grad, sod. okraj Kranj, obstoječe iz 4 stavb (stanovalnega poslopja, sanatorija, kopališča in gospodarskega poslopja) ter zemljiških parcel v izmeri 4 ha 28 a 25 m² se proda po potu ponudb.

Posestvo ima zgrajeno svojo vodno moč (20 HP) Francisovo turbino, lastno elektrarno, lasten vodovod itd. in je pripravno za industrijsko podjetje.

Interesenti naj se radi pojasnili obrnejo na nadučitelja Josipa Lapajneta v Cerkljah, okr. Kranj, in vposlajo svoje ponudbe komisiji za preskrbo vračajočih se vojnikov v Ljubljani, Sentpeterska vojašnica, soba 4 do vstetega 20. februarja 1922.

Kupci morajo v svojih ponudbah izrecno izjaviti, da ostanejo 14 dñij v besedi.

Na Cerkljah, št. zemljeknjičnega vl. 29. k. o. Grad, sod. okraj Kranj, obstoječe iz 4 stavb (stanovalnega poslopja, sanatorija, kopališča in gospodarskega poslopja) ter zemljiških parcel v izmeri 4 ha 28 a 25 m² se proda po potu ponudb.

Posestvo ima zgrajeno svojo vodno moč (20 HP) Francisovo turbino, lastno elektrarno, lasten vodovod itd. in je pripravno za industrijsko podjetje.

Interesenti naj se radi pojasnili obrnejo na nadučitelja Josipa Lapajneta v Cerkljah, okr. Kranj, in vposlajo svoje ponudbe komisiji za preskrbo vračajočih se vojnikov v Ljubljani, Sentpeterska vojašnica, soba 4 do vstetega 20. februarja 1922.

Kupci morajo v svojih ponudbah izrecno izjaviti, da ostanejo 14 dñij v besedi.

Na Cerkljah, št. zemljeknjičnega vl. 29. k. o. Grad, sod. okraj Kranj, obstoječe iz 4 stavb (stanovalnega poslopja, sanatorija, kopališča in gospodarskega poslopja) ter zemljiških parcel v izmeri 4 ha 28 a 25 m² se proda po potu ponudb.

Posestvo ima zgrajeno svojo vodno moč (20 HP) Francisovo turbino, lastno elektrarno, lasten vodovod itd. in je pripravno za industrijsko podjetje.

Interesenti naj se radi pojasnili obrnejo na nadučitelja Josipa Lapajneta v Cerkljah, okr. Kranj, in vposlajo svoje ponudbe komisiji za preskrbo vračajočih se vojnikov v Ljubljani, Sentpeterska vojašnica, soba 4 do vstetega 20. februarja 1922.

Kupci morajo v svojih ponudbah izrecno izjaviti, da ostanejo 14 dñij v besedi.

Na Cerkljah, št. zemljeknjičnega vl. 29. k. o. Grad, sod. okraj Kranj, obstoječe iz 4 stavb (stanovalnega poslopja, sanatorija, kopališča in gospodarskega poslopja) ter zemljiških parcel v izmeri 4 ha 28 a 25 m² se proda po potu ponudb.

Posestvo ima zgrajeno svojo vodno moč (20 HP) Francisovo turbino, lastno elektrarno, lasten vodovod itd. in je pripravno za industrijsko podjetje.

Interesenti naj se radi pojasnili obrnejo na nadučitelja Josipa Lapajneta v Cerkljah, okr. Kranj, in vposlajo svoje ponudbe komisiji za preskrbo vračajočih se vojnikov v Ljubljani, Sentpeterska vojašnica, soba 4 do vstetega 20. februarja 1922.

Kupci morajo v svojih ponudbah izrecno izjaviti, da ostanejo 14 dñij v besedi.

Na Cerkljah, št. zemljeknjičnega vl. 29. k. o. Grad, sod. okraj Kranj, obstoječe iz 4 stavb (stanovalnega poslopja, sanatorija, kopališča in gospodarskega poslopja) ter zemljiških parcel v izmeri 4 ha 28 a 25 m² se proda po potu ponudb.

Posestvo ima zgrajeno svojo vodno moč (20 HP) Francisovo turbino, lastno elektrarno, lasten vodovod itd. in je pripravno za industrijsko podjetje.

Interesenti naj se radi pojasnili obrnejo na nadučitelja Josipa Lapajneta v Cerkljah, okr. Kranj, in vposlajo svoje ponudbe komisiji za preskrbo vračajočih se vojnikov v Ljubljani, Sentpeterska vojašnica, soba 4 do vstetega 20. februarja 1922.

Kupci morajo v svojih ponudbah izrecno izjaviti, da ostanejo 14 dñij v besedi.

Na Cerkljah, št. zemljeknjičnega vl. 29. k. o. Grad, sod. okraj Kranj, obstoječe iz 4 stavb (stanovalnega poslopja, sanatorija, kopališča in gospodarskega poslopja) ter zemljiških parcel v izmeri 4 ha 28 a 25 m² se proda po potu ponudb.

Posestvo ima zgrajeno svojo vodno moč (20 HP) Francisovo turbino, lastno elektrarno, lasten vodovod itd. in je pripravno za industrijsko podjetje.

Interesenti naj se radi pojasnili obrnejo na nadučitelja Josipa Lapajneta v Cerkljah, okr. Kranj, in vposlajo svoje ponudbe komisiji za pres

Lisičje kože

in kože divjačine sprejme
v stroj, barvo in izdelavo

krzinarstvo ROT, Ljubljana, Gradišče 7
kupuje kože divjačine po najvišjih dnevnih cenah. Sprejema moderniziranje.

AKVIZITERJA

spretnega, poštenega in zanesljivega sprejme uprava „Jugoslavije“.

Prometni zavod za premog d. d. v Ljubljani

prodaja iz slovenskih premogovnikov

velenjski, šentjanški in trboveljski premog

vseh kakovosti v celih vagonih po originalnih cenah premogovnikov

za domačo uporabo kakor tudi za industrijska podjetja in razpečava:

Prima čehoslov. in angleški koks za livanje in domačo uporabo, kovački premog in črni premog.

Naslov: PROMETNI ZAVOD ZA PREMOG d. d. v Ljubljani, Nunska ulica štev. 19.

TRGOVSKA BANKA D. D. V LJUBLJANI.

Vabilo na subskripcijo delnic.

Trgovci, industrijalci in obrtniki ljubljenskega in mariborskega okrožja so sklenili ustanoviti leten denarni zavod, kateri naj ostane v rokah izključno trgovskega, industrijskega in obrtniškega stanu in kateri naj v prvi vrsti varuje interese trgovcev, industrijalcev in obrtnikov, ter se naj v najkrajšem času razširi na teritorij cele Jugoslavije.

Minister za trgovino in industrijo je z odlokom z dne 28. novembra 1920 št. VI. 3388 dovolil ustanovitev delnične družbe z imenom

Trgovska banka d. d. v Ljubljani

In so bila tozadevna pravila od dež. vlade za Slovenijo s sklepom z dne 11. januarja 1922 št. 80/22 potrjena. Po § 5 potrjenih pravil znača delniška glavnica 10,000.000 K in je razdeljena na 25.000 v govorini polno vplačanih delnic po 400 K. Delnice se giese ne prinosca. Delniška glavnica se bode s sklepom običnega zborna zvišala na 30,000.000 K z izdajo nadaljnih delnic.

Glesem pravil zamoremo izdati najprej osnovno glavnico po 10,000.000 K, katero oddajamo v javno subskripcijo in sicer

25.000 delnic po 400 K nominale.

Ceno za podpisane delnice je pri subskripciji plačati v gotovini.

Delnice se stavijo na subskripcijo po sledenih pogojih:

1. Delnice se prepusti po kurzu 400 K več 80 K za emisijske stroške.
2. Delnice participirajo na čistem dobitku poslovnega leta 1922.
3. Delnice se bodo izdale v komadih po 1, 5 in 25 delnic.
4. Reparticijo delnic izvrši pripravljalni odbor.

Rok za podpisovanje delnic se prične dne 20. januarja 1922 in neha dne 4. februarja 1922.

Prijave sprejemajo: V Ljubljani: Knetska poslovnica ljubljanska okolice ter Slovenska trgovska delniška družba, v Mariboru pa Kreditno društvo mestne hranilice, Orožnova ulica 2.

Vsek podpisovalec dobi od vplačilnega mesta potrdilo o številu subskribiranih delnic in o vplačanem znesku. Subskribentom se bode o dodeliti delnic po poročalu. Ako bi se posameznim subskribentom ne moglo dodeliti polno podpisanih delnic, se vplačani zneski pridrže in se bode dodeliti manjkujočim delnim izvrsila pri novi subskripciji, katera se razpiše takoj po občnem zboru. Po dodelitvi delnic se izrože subskribentom proti vrnitvi potrdil o podpisanih delnicah začasna potrdila o številu vplačanih in dodeljenih delnic. Delnice se izrože pozneje proti vrnitvi začasnih potrdil. Po § 16 pravil daje na občnem zboru vseh 25 delnic po en glas.

V Ljubljani, dne 20. janurja 1922.

Dolenc Franc, lesni industrijalet, Škofja Loka. Arnejc Ana, lesni trgovka, Jesenice. Golob Franc, tovarnar, Ljubljana-Vič. Gerkman & Lenasi, veletrgovina, Ljubljana. Gaspari & Faninger, veletrgovina, Maribor. Gajšek Martin, trgovec, Maribor. Hariman Peter, trgovec, Ljubljana. Hrdžet & Koritnik, veletrgovina, Ljubljana. Hochegger & drugovi, lesna industrija, Maribor. Hudovernik & Co., lesna industrija, Radovljica. Javoršnik Josip, lesni industrijalet, Želina. Ilc Ivan, lesni trgovec, Ribnica. Jug & drug, lesna trgovina, Maribor. Dr. Irgoči Fran, industrijalet, Maribor. Dr. Kobal Alojz, Ljubljana. Kostevec Ivan, veletržec, Ljubljana. Korenčan Ivan, veletržec, Ljubljana. Koražin Ivan, trgovec, Maribor. Kravos Ivan, sedlerski mojster, Maribor. Kržnič Alojz, lesni industrijalet, Maribor. Lillek Alojz, veletržec, Ljubljana. R. Lukman, veletržec, Ljubljana. Major Fran, trgovec, Maribor. Meden Viktor, veletržec, Ljubljana. Medicia Fran, veletržec, Ljubljana. Mencinger Tomaz, veletržec, Ljubljana. Novak Fran, brivski mojster, Maribor. Oset Miloš, trgovec, Maribor. Pinter & Lenard, veletrgovina, Maribor. Pivljaković Nicifor, carinsko in spedičijsko podjetje, Maribor. Pogačnik Anton, lesna industrija, Podčetrtek. Pogačnik Franc, veletržec, Ljubljana. Dr. Rekar Ernest, lesni industrijalet, Jesenice. Ing. Rudež, građevnik, in lesni industrijalet, Ribnica. Rus Ivan, lesni industrijalet, Loški potok. Sava, lesna industrijska družba, Ljubljana. Skaberne A. & E., veletržec, Ljubljana. Sonnenbächer Franc, gozdarski mojster, Tržič. Sepec M. & E., veletržec, Maribor. Schmidti Oton, ravnatelj blag. oddelka Kmetijske države, Ljubljana. Schnideritsch Alojz, trgovec, Maribor. Stancer Hinko, veletržec, Ljubljana. Stepič Peter, veletržec, Ljubljana. Popović Janko, veletržec, Ljubljana. Tavčar Jože, veletržec in industrijalet, Maribor. Tomar & Reich, veletrgovina, Maribor. Vašak Gjuro, trgovec in restavrat, Maribor. Weixl Vilko, veletržec, Maribor. Velička Gora, lesna industrijska družba, Ribnica. Verovšek Jurij, veletržec, Ljubljana. Wersche Karl, veletržec, Maribor.

Pozor!

Vsaki dan sveži kvas (drož)

iz najbolj slovečne tovarne Jugoslavie, tovarne špirita in drož, Savski Marof

razpošilja in oddaja po originalnih tovarniških cenah

Glavna zaloga kvasa ANTON KOLENC & DRUGOVI

VELETRGOVINA — CELJE.

Pozor!

BETON ŽELEZOBETON VODNE ZGRADBE ELKTRARNE

Jnž. Laurenčič & C. STAVBENO PODJETJE
LJUBLJANA
RUMSKA CESTA 12
IZRABA VODNIH SIL
ŽAGE-MILIN-JEZOU-HIŠE-VILE-INDUSTR.STRUBE-HOSTOVIE
PRORČUNI-KARTI IN OBISK INŽENIRŽ BREZPLACNO.

lnž. Dr. Miroslav Rasal

oblastveno poverjeni
stavbeni inženir
LJUBLJANA
Hilberjeva ulica Števka 5.
Specjal. stavbeno podjetje za betonske, železobeton-ske in vodne zgradbe.
Izraza vodnih sil.

NAPRODAJI

Vino in žganje.

Pristno, od 5 Din. liter in naprej,
prosto trošarne na Jesenicah.

Ivan Poljšak,
Jesenice, hotel Pošta.

Kostanjevles

prosto vagon in večje množine v gozdu
kupi

J. Pogačnik, LJUBLJANA,
Dalmatinova ulica 1/I.
Posredovalci se dobro plačajo.

Gradbeno podjetje
ing. Dukić & drug

Ljubljana, Resljeva c. 9
se priporoča za vsa v to stroku
spadajoča dela.

TRIBUNA

tovarna dvokoles in otroških vozilčkov

Najcenejša dvokolesa in otroški vozički raznih modelov. Sprejmejo se tudi dvokolesa in otroški vozički v polno prenovo, emajliranje z ognjem in ponikanje.

LJUBLJANA, Karlovska cesta štev. 4.

Zajčje kože

po najvišjih cenah

kupuje tovarna klobukov „Šešir“, d. d. v Škofji Loki.

Razprodaja

Radi stanovanjskih razmer se vrši dne 24. do 25. januarja vselej od 2 do 4 ure popoldne v skladislu pri Ranžingerju razprodaja dobro ohranjenega pohištva po tako ugodnih cenah.

M. KUŠTRIN

LJUBLJANA

Tehniško in elektrotehničko podjetje. Trgovina s tehničkimi in elektrotehničkimi predmeti na drobno in debelo. Velika zaloga vseh vrst gumija, kolesne in avtomobilske pneumatike. Slavno zastopstvo polnogumijastih obročev iz tovarne "WALTER MARTINY". Na razpolago je hidraulična stiskalnica za montiranje polnogumijastih obročev.

Centrala: Ljubljana, Rimska cesta štev. 2.
Telefon štev. 588. Brzovali: Kuštrin Ljubljana.
Podružnice: Ljubljana, Dunajska cesta št. 20.
Telefon štev. 470.

Maribor, Jurčičeva ulica štev. 9. Telefon štev. 133.
Beograd, Knez Mihajlova ulica 3.

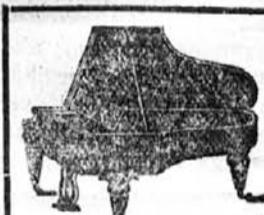

Alfonz Breznik

bivši učitelj Glash. Matice
zapis, izveden dež. sod.

Ljubljana, Kongresni trg 15 (pri nunski cerkvi)
Najslavitejši klavirji, pianini in harmoniji. Förster, Bösendorfer, Heitzman etc.
na obroke in posodo!

Velikanska zaloga violin, strun in vseh glasbil.
Prodaja pianola in fonola. Največje in najposobnejše podjetje v Jugoslaviji.

Poziv na podpisovanje delnic.

Po odobrenju ministra trgovine in industrije VI. št. 4419 od 1. oktobra 1921 se snuje v Beogradu delniško društvo Roglašč Boč-Drvenik za izkorisčanje rudniških izvirkov in zgradbo sanatorija v Gornjem Gaberniku, okraj Roglašč v Sloveniji.

Osnovna glavnica je zamišljena z din. 8.000.000.—, razdeljenih na 3000 delnic po 1000 din. od katerih se naj takoj vplača 1000 komadov delnic z 10% poviško za osnovne stroške, a ostanek po razvoju posla.

Vpisovanje delnic bo vršila Eskomptna banka v Beogradu.

Osnovatelji:

Djordje P. Radojlović, predsednik trgovske zbornice, podpredsednik Srbskega dež. kriza itd.

Dragomir V. Radulović, predsednik beogradske borze, Milorad M. Pavlović, trgovec

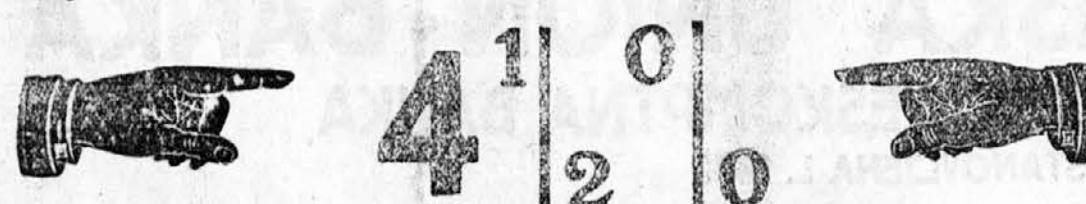
Dr. Ferdinand Gramberg, industrijalet, Mihajlo L. Djurić, podpredsednik beogradske trgovske zbornice, Ljuba Srečković, ravnatelj klaničkega društva, Rudolf Pilc, ravnatelj beogradske podružnice Jugosl. banke, Vojko Koprivnik, nadzornik v min. šuma i rudnika, Dr. Dušan Stojimirović, upravnik bolnice za duševne bolezni, Milan K. Todorović, trgovec, Dr. Lazar P. Bugarčić Dragiša Matejić, trgovec.

Jugoslovanski kreditni zavod v Ljubljani

Marijin trg št. 8, ob Ljubljanicu.

:: Podružnica v Murski Soboti in Dolnjem Lendavi.

obrestuje hranične vloge in vlogo na tekoči račun po Ustanovljen septembra 1919. Promet v lansk. i. nad 128.000.000 K.

čistih brez odbitka rentnega davka.

Neposredno pod državnim nadzorstvom.